

Trudny problem wolności człowieka – pomiędzy prawdą o dobru a wyborem dobra

Artur Andrzejuk

Problem wykładu

PRAWDA O DOBRU

- dobro jakiejś rzeczy wyprowadzamy z prawdy o tej rzeczy
- próba zbudowania dobra na fałszu czyni je złem

WYBÓR DOBRA

- dobro nieodłącznie wiąże się z wybieraniem
- nie zawsze to, co wybieram jest dobrem

Plan wykładu

- 1. Wolność czy rozumność?
- 2. Wolność czy konieczność?
- 3. Wolność czy niezależność?
- 4. Wolność czy miłość?

Osoba

rationalis naturae individua substantia

rozumność

- *Przedmiotem:* prawda
- *Podmiotem:* intelekt

wolność

- *Przedmiotem:* dobro
- *Podmiotem:* wola

Wolność czy rozumność?

WOLUNTARYZM

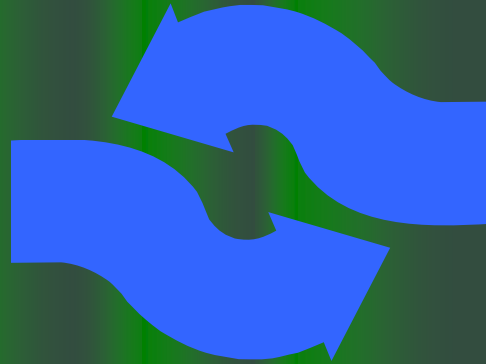
- decydowanie wyprzedza poznanie
 - problemem nieadekwacja działań do faktów

RACJONALIZM

- poznanie wyprzedza decydowanie
- wolne działanie wynika z rozumności
 - problemem działania, które ignorują rozum – czy wobec nie są wolne?

INTELEKTUALIZM

Poznawanie
PRAWDY

Postępowanie
CZYNNIENIE DOBRA

Wolność czy konieczność?

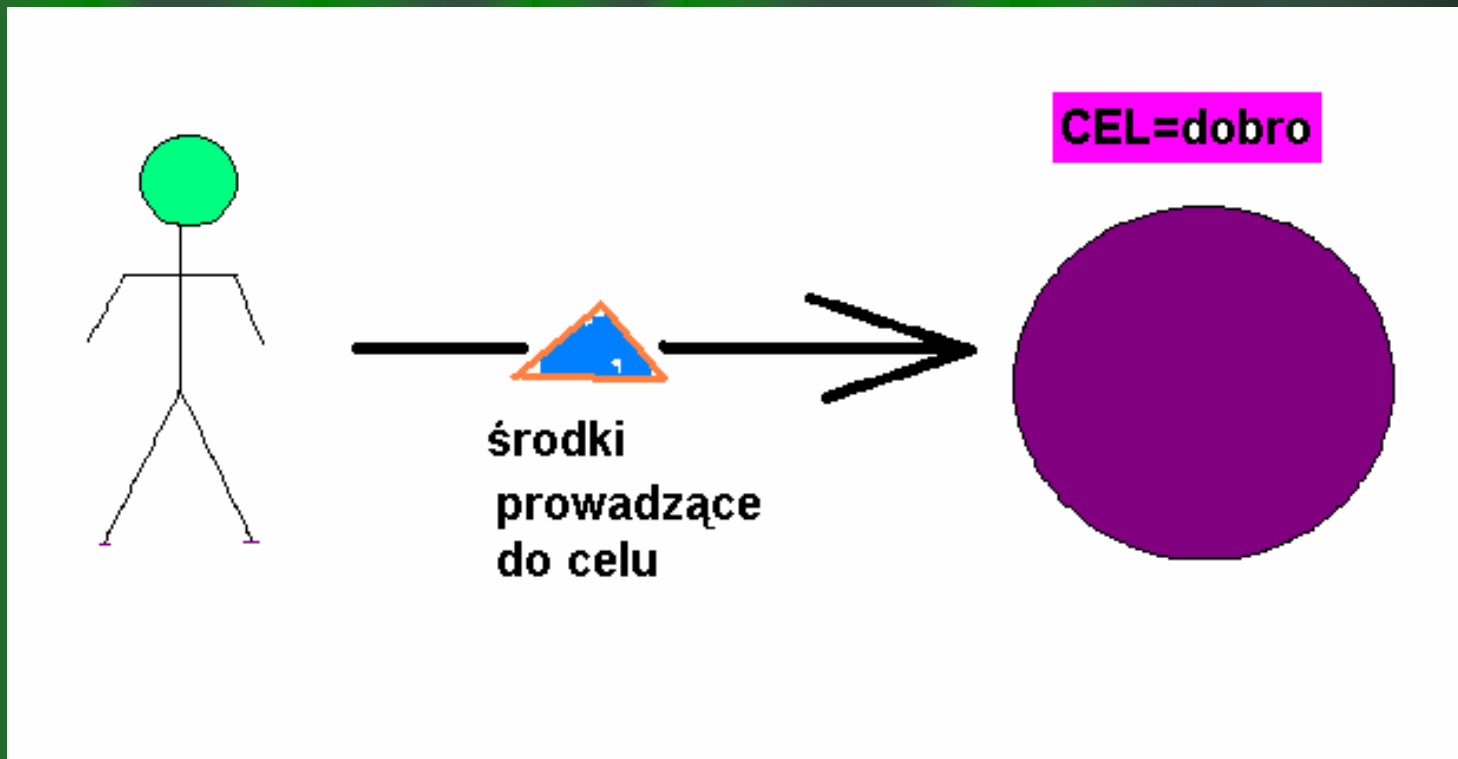
DETERMINIZM

- nasze działania są zawsze z góry określone (przez Boga, naturę, popędy)
- wolność jest pozorem
- należy to sobie uświadomić

INDETERMINIZM

- 1 wolność człowieka jest nieograniczona, aż do autodestrukcji
- 2 poza naturalnymi koniecznościami pozostaje obszar wolnego decydowania

CELOWOŚĆ

Wolność czy niezależność?

WOLNOŚĆ JAKO NIEZALEŻNOŚĆ

- pochodzi z woluntaryzmu
- prowadzi do subiektywizmu
- i relatywizmu

WOLNOŚĆ JAKO ROZUMNOŚĆ

- pochodzi z racjonalizmu
- prowadzi do determinizmu
- zło pochodzi z naruszenia wolności

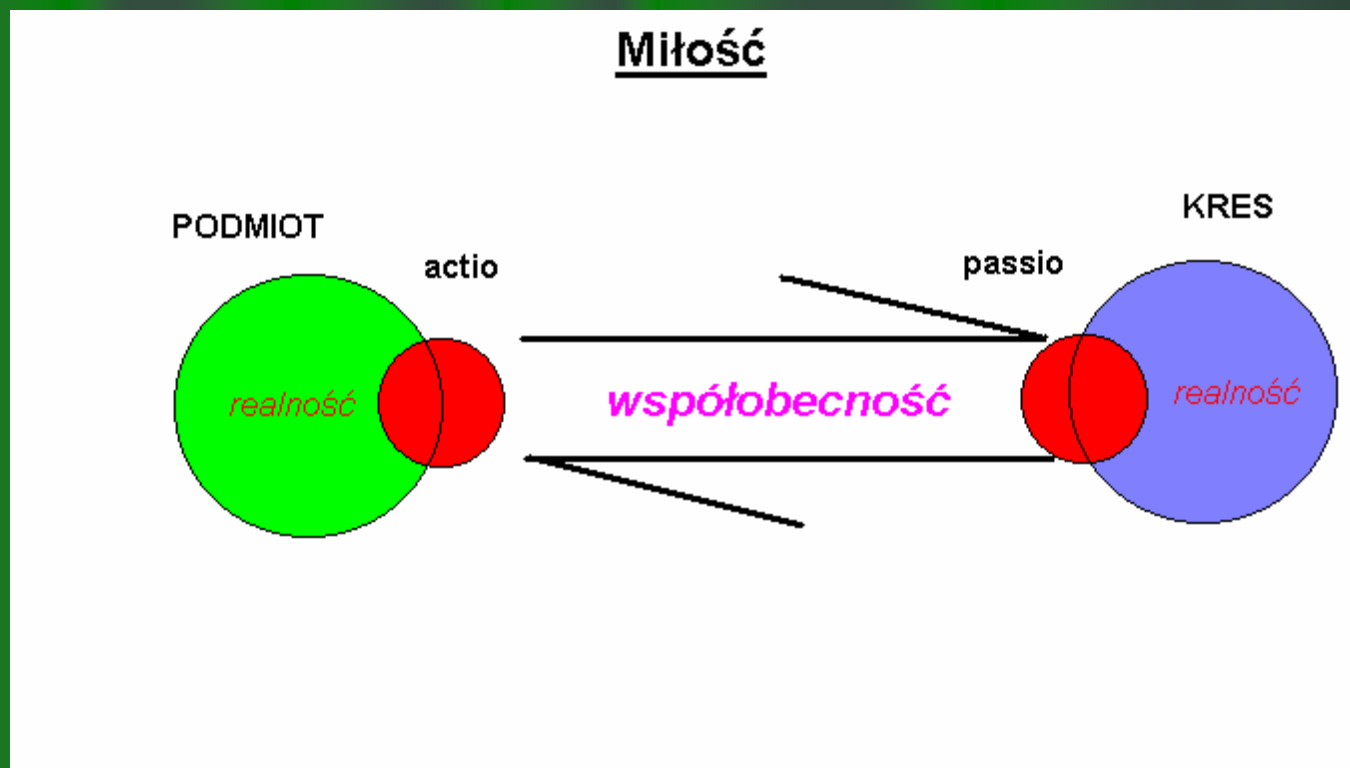
SUMIENIE

- sąd intelektu o dobru (prawda o dobru)
- wola może go podjąć lub odrzucić
- dlatego wolność jest najpierw przejawem sumienia
- zło uczynione zgodnie z sumieniem wskazuje na jego niedoskonałość
 - kształtowanie sumienia
 - odpowiedzialność za kształt sumienia
 - rola mądrości

Wolność czy miłość?

- Sartre odrzucał miłość w imię wolności
- Wolność jako własność osoby musi wiązać się z miłością, która też jest taką własnością

Osobowa relacja miłości

Wnioski 1

WOLNOŚĆ I ROZUMNOŚĆ

- Wolność zakłada rozumność

→ Czy mamy pozwalać na wybór zła?

- Rozumność nie zastępuje wolności

→ Decydujemy i ryzykujemy

Wnioski 2

WOLNOŚĆ I MIŁOŚĆ

- ☑ Wolność rozumiana jako niezależność jest składana na ołtarzu miłości
- ☑ Wolność jako przejaw sumienia w miłości znajduje swoją pełną realizację